

UNIAREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 180 Lei
Pe jumătate 90 Lei
In America pe an 3 dolari.

Iose odată la săptămână

Adresa: „UNIAREA POPORULUI“, Blaș, Jud. Târnava-mică
Director: ALEXANDRU LUPEANU-MELIN

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 5 Lei a doua și a treia oră 4 Lei.

Cum a murit și cum a fost înmormântat

† Ion I. C. Brătianu

Moartea nu alege. Ea nu se uită că ești bogat ori sărac, împărat sau cerșitor, puternic ori nevoiaș. Pentru moarte tot una e. Ea își falșăie aripile nevăzute peste lume și, unde are poruncă dela Ziditorul, coboară și duce.

Iertare nu are nimeni.

Ea nu te întreabă că ești gata sau ba, că ți-ai întocmit lucrurile de plecare sau nu, că murind lași copii și soție nemângăiată, ori părinți trudiți și fără ajutor; întoarce fața, îndinde coasa și taie!

Taie fără milă și îndurare.

De sub această poruncă a sorții n'a putut să se scoată nici cel mai puternic om politic din zilele noastre, primul-ministru Ion I. C. Brătianu. O foarte scurtă boală și la cea dintâi vedere neînsemnată, l-a răsturnat la pat și i-a curmat firul vieții. Măcar s'au trudit destul cei mai vestiți doctori ai țării, să-l țină în viață, să-l ridice din patul de dureri și de sbucium. Dar n'au putut. Siliințele lor au fost zadarnice, căci la căpătâiul marelui bolnav se statornicise cu îndărătnicie umbra Coșaului neîndurător.

Și Ion I. C. Brătianu nu mai este între cei vii. Acela care de zeci de ani aproape, ținea în mâna sa soarta acestei țări, a întors fața la perete și a purces pe cărările veșniciei.

Moartea sa a sgduit întreagă țara,

storcând păreri de rău, atât la prietini cât și la potrivnici, pentru sfârșitul său atât de năpraznic. Asupra vieții și a rosturilor sale în politica și frământările țării și ale neamului nostru, cuvântul cel nepărtinitor și-l va spune istoria. Noi ne mărginim să înșirăm aici doar momentele mai însemnate din viața marelui răposat, lăsând judecățile sau laudale în seama acelor, cari vor avea mai multă liniște și mai multă chemare să o facă.

Viața lui Ion I. C. Brătianu.

Ion I. C. Brătianu a fost fiul cel mai vârstnic al marelui bărbat de stat Ion C. Brătianu care a avut merite neperitoare pentru făurirea României de ieri. S'a născut la 20 August 1864 și a făcut școli înalte la Paris. În 1889 s'a întors în țară cu diploma de inginer. Un timp a făcut inginerie la Căile Ferate, iar în politică a intrat la 1895. Doi ani a fost deputat de Gorj iar la 33 de ani ajunge ministru. De atunci încoace n'a fost guvern liberal în care să nu-și fi avut locul său sigur și Ion I. C. Brătianu.

În 1908 ajunge întâiași dată prim ministru și peste un an șef al partidului național liberal.

Când a izbucnit marele război, Ion I. C. Brătianu a știut să înduplece pe Regele Carol să nu se alătore la Nemți și la 1916 România să intre în lupta alături de Francezi, Englezi și Italiani. Pe urma acestei intrări România și-a câștigat întregirea dela 1918 și s'a putut încheia România mare de astăzi. Dela 1918 încoace Ion I. C. Brătianu în două rânduri a guvernat țara, moartea curmându-i firul vieții chiar în scaunul de ministru președinte.

De ce boală a murit d. Brătianu

Duminecă în 20 Noembrie d. Ion Brătianu era încă sănătos și a luat parte la o serbare în palatul societății „Crucea Roșie“, unde era de față și Regina Maria dimpreună cu Principesa-mamă Elena. În seara aceleas zile a simțit însă o mică apăsare în gât și durere la înghițit. Doctorii cari l-au căutat a doua zi dimineața, n'au găsit nimic de speriat la boala primului ministru.

Ziua de Marți 22 Nov. a trecut tot numai cu durere la înghițitoare și cu călduri nu prea mari. Se credea că d. Brătianu n'are decât o neînsemnată umflare a mandulelor, cum se întâmplă adeseori la oricine. Miercuri însă bolnavul a început să nu mai poată răsufla, căci gâtul i-s'a umplut de flegmă și de umflături.

Seara doctorii au văzut că nu-i glumă cu mandulele și s'au apucat numai decât să facă o operație.

Operația a făcut-o însuși d. ministru Angelescu dela școli, care-i medic de meșteșug. Ca să nu se innădușe bolnavul, d. Angelescu i-a făcut o tăietură rotundă, la rădăcina grumazului, sub înghițitoare, și a pus în gaură o țevă de argint, ca răsuflarea să iasă pe-acolo. Țevă s'a dovedit însă prea strâmtă, căci era dintre acelea cari se se pun la copiii betegi de grumăzare. Bolnavul gata să se innădușască, chiar atunci, între doctori.

Curând a sosit altă țevă de argint, mai largă, prin care răsuflarea a ieșit cu fluierătură mare și d. Brătianu s'a ușurat numai decât.

A putut să adoarmă și se părea că e scăpat de orice primejdie. Atunci au publicat doctorii înștiințarea, că primul-ministru se simte bine și nici o teamă de rău nu poate fi.

Soarta a voit însă altfel. Încă în aceeaș noapte, bolnavul a început iarăși să dea semne foarte rele. Umflătura din gât se lăția tot mai tare și nădușala creștea în chip inspăimântător. Atunci s'a văzut, că nu mai e altceva de făcut, decât să se încerce o nouă operație, cea din urmă. Viața marelui om de stat atârna de-un fir de păr. Decând i-se pusese țevă de argint în gât nici nu mai putea vorbi. Făcea semne să i-se dea hârtie și scria câte două trei cuvinte, liniștind pe ai săi. Arăta credință mare că se va face mai bine.

A doua operație.

Între timp, după operația cea dintâi, doctorii au luat un pic de puroi din gâtul bolnavului și l-au dat la microscop (ochian care mărește de mii de ori). Această cercetare a constatat, că aprinderea mandulelor este pricinuită de un *bacil* foarte rău, numit *streptococ*, care inveninează sângele și se lățește foarte repede.

Oricum a ieșit însă cercetarea la ochian, doctorii erau datori să facă și a doua operație. Pentru aceasta a fost chemat vestitul medic de gât *Dr. Nasta*, care s'a și apucat de lucru numaidecât. De astă dată tăietura a fost foarte mare, însă bolnavul a suferit-o cu multă răbdare. S'au scos toate umflăturile și s'a curățit răul temeinic.

Dar era prea târziu!

Sângele se inveninase de mai înainte și rinichii nu mai lucrau de mult. Și s'a văzut, că orice nădejde de mai bine era zadarnică..!

Clipele din urmă:

Noaptea era foarte înaintată când s'a ajuns, Miercuri spre Joi, la acest trist moment. Doctorii cei mai vestiți din București au chemat într'o odaie vecină pe soția bolnavului și pe rudeniile cari erau de față, și le-au spus, că deacum s'au isprăvit toate și numai clipa sfârșitului mai are de urmat..!

Automobile repezi au plecat în toate părțile și la căpătâiul bolnavului au început să sosească, rând pe rând, miniștrii, prietinii cei mai de aproape și membrii Regenței.

Știut fiind că d. Brătianu a fost totdeauna cinstitor de celea sfinte, a fost chemat și preotul cu sf. taină, care a și cuminecat îndată pe bolnavul ce era încă în deplină cunoștință.

Lângă patul bolnavului în mare desna-dejde veghia D-na Brătianu, frații și fiul său George Brătianu, sosit atunci noaptea, dela Iași, eu automobilul.

Pe la ceasurile 5, spre Joi, primul mini-

stru Ion I. C. Brătianu, trăgea de moarte. În tăcerea de mormânt a odăii nu se simțea decât sbuciumul din urmă al unui trup de țărăni de care sufletul se desparte pentru vecie...

La ora 6 și trei sferturi, când încep să sune clopotele de slujbă pela mănăstiri, cel care se cheama Ion I. C. Brătianu, nu mai era între cei vii..!

Vestea morții.

Vestea morții primului ministru s'a lăsat ca fulgerul. Când s'au trezit Bucureștenii din somnul de dimineață, vestea zbura spre toate corțurile țării. Telefoanele și telegrafele tăcâneau cu mare grabă și înștiințarea mergea pe aripi de fulger:

Regența dă cârma țării în mâinile d. Vintilă Brătianu

La puțină vreme după moartea primului ministru Ionel Brătianu, membrii Regenței, adică Alteța Sa Prințul Nicolae, Patriarhul Miron Cristea și Ion Buzdugan s'au adunat la sfat și au hotărât să încredințeze cu conducerea treburilor țării pe d. Vintilă Brătianu, ministrul de finanțe de până aci, care a și fost înștiințat numai decât despre această hotărâre.

Peste o jumătate de ceas, toți miniștrii vechi, afară de d. Titulescu, bolnav în pat, s'au înfățișat la Inalta Regență și au făcut jurământul. (Dl Titulescu l-a dat în scris).

După ce s'a așezat astfel noua ocărnuire, Inalta Regență a dorit numai decât să stea de vorbă cu șefii partidelor de opoziție, ca să le ceară sfatul și să le cunoască părerile asupra celor ce vor mai fi de făcut în viitor.

Au fost chemați deci la palat dd. Maniu, Averescu și Iorga. Cel dintâi s'a dus generalul Averescu, apoi d. Maniu și mai pe urmă d. Iorga, pe care vestea morții și chemarea l-au găsit la Vălenii de munte.

Ce-au spus șefii de partide.

Generalul Averescu și-a tălmăcit, firește mai întâi durerea pentru moartea marelui bărbat de stat, apoi a spus, că privitor la un nou guvern, nu vrea deocamdată să facă nici o

— A murit Brătianu!

La noi în Blaj, vestea a sosit la ceasurile 8 dimineața. Oamenii însă, neștiind de boala atât de grea a primului ministru, nu-i dădeau crezare. Însă ea a fost curând întărită. Spre amiazi nu mai era orăș în întreaga țară, unde să nu se știe trista întâmplare.

La București se îngrămădeau telegramele și scrisorile de condoleanță (păreri de rău), pe cari le primia d. Vintilă Brătianu, fratele răposatului. Regina Maria, Miercuri după amiazi a stat trei sferturi de ceas la căpătâiul marelui bolnav. Iar adjutanții Prințului Nicolae toată noaptea au făcut legătură între Palat și între casa dlui Brătianu din Str. Lascar Catargi.

declarație, ci așteaptă să vadă ce vor zice ceilalți conducători din opoziție.

Dl Iuliu Maniu, după ce Inalta Regență și-a arătat dorința, că mai bun ar fi pentru țară un guvern național, adică alcătuit din toate partidele, — a declarat că e învoit să se facă un guvern de împreună lucrare, dar numai dacă se vor face alegeri noi.

Să se facă alegeri libere ș'apoi să se vadă atunci ce guvern dorește țara.

Dl Nicolae Iorga s'a declarat tot cam de aceeași părere cu d. Maniu.

Ce zice Partidul liberal.

Tot în aceeași zi de Joi, a căutat să se întâlnească cu șefii opoziției și d. Vintilă Brătianu. S'a și dus însuși, de i-a cercetat acasă pe toți trei, Iorga, Averescu și Maniu.

Tot despre alcătuirea unui guvern național a vorbit și d. Vintilă Brătianu cu șefii opoziției. Cu generalul Averescu a stat abia câteva minute. Mai mult a avut de grăit cu d. Maniu.

Președintele partidului național-țărănesc a dat același răspuns, ca și la Inalta Regență, adică un guvern care să facă alegeri. Și numai pe urmă, un guvern statornic.

Gazetele din București, spun că liberalii nu se favoiesc la alegeri noi, ci guvernul care ar fi să se facă prin înțelegere comună, să cărmuiască mai departe cu parlamentul de azi. Și la acest lucru țin foarte tare, nevoindu-se la dizolvarea parlamentului.

În schimb nici d. Iuliu Maniu nu lasă nimic din celea declarate. Și așa, cel puțin până când scriem noi aceste știri, nu se văd semne de o înțelegere.

Liberalii însă lasă să se înțeleagă, că dacă naționalii-țărăniștii nu se pleacă la învoiala fără alegeri, atunci ei

rămân singuri la cârmă și pe mai departe.

Acestea au fost celea dintâi combinații politice după moartea lui Ion I. C. Brătianu. Însă curând ele au fost deocamdată întrerupte, căci trebuiau făcute pregătirile pentru îngropăciune. Și spre deosebita cinste a politicienilor noștri, în fața mortului au tăcut toate glasurile și, bărbații de stat ai României, fără osebire de păreri și de partide, au dat toată onoarea cuvenită fostului prim ministru al țării, chiar și aceia, cari, până era în viață Brătianu, i-au fost cei mai înverșunați contrari politici.

Pomenirea fostului prim ministru în Corpurile Legiuitoare

Joi după amiazi, atât Camera deputaților cât și Senatul au ținut adunări, în cari s'a făcut pomenirea marelui răposat. La Camera d. ministru Duca a citit mai întâi decretul Regenței prin care a fost întărit la cârmă voul guvern. Apoi a urmat cuvântările de pomenire.

Cel dintâi a vorbit d. Săveanu, președintele adunării. Adoi ministrul Duca în numele guvernului, doctorul Lupu în numele partidului său, Iuliu Maniu în numele partidului național țărănesc, apoi un ungar, un sas, un ovreu și Leorte Moldovean în numele partidului liberal.

La Senat au vorbit Mitropolitul Pimen dela Iași, generalul Averescu, Mironescu, Racoviță, Orleanu și alții. Toți au arătat durerea ce-o simt pentru moartea neașteptată a marelui om de stat care a fost răposatul.

În deosebi a avut adâncă înfrăurire asupra

Foiața „UNIRII POPORULUI“.

Craii dela Răsărit

sau Cântecule Irozilor la Nașterea Domnului.

(Urmare și sfârșit.)

Valtazar

Vrăjitorii toți se 'nchină
La o stea ce dă lumină,
Numai tu nu, idolatre,
Ticălosule 'mpărate!
Nu te temi că te vor bate
Ale tale mari păcate
Și făr'delegile-ți toate?
Poruncind planetelor
Mai ales cometelor
Domnia ți-oi pârjoli
Palatul ți-oi pustii,
Prav și pulbere să fi..!
Tu cerescule Părinte
Ascult'a noastre cuvinte,
Cum de ai așa răbdare
Pentru-acest ticălos mare,
Om fără de socotință
Și umplut de necredință?
Trimite peste el tunet
Peste 'mpărăție-i trăznet,
Să-l lovească și să-l arză
În Hristos și el să crează!

Trimite-i o boală mare
Să nu aibă vindecare
Și să nu se lecuiească
Fără legea creștinească..!

Ostașul

Împărate prea mărite,
Iartă a mele cuvinte!
Mai bine cu lingușire
Să cerci a-i scoate din fire.

Irod

Fraților, să dați iertare,
Că am fost în turburare
Și în cugete curate
Acuma vă dau dreptate.
Pornind mergeți de-l aflați
Și viind mă 'nștînțați,
Să merg să mă 'nchin și eu
Ca unuia Dumnezeu.

Gașpar

O, Iroade împărate,
Noi nu credem că se poate
Să fie așa deodată
Să ai inimă curată.
Tu umbli cu lingușeli
Ca pe noi să ne înșeli.
Și cu flori ritoricești
Ca pe noi să ne-amăgești.

Irod

Mergeți și cercetați bine
Și vă 'ntoarceți pe la mine
Ca și eu cu plecăciune
Să-i fac lui închinăciune.

Valtazar

O, tiranul, crud Irod
Cade 'n blăstăm de norod,
Nefiind el bucuros
De nașterea lui Hristos.

CÂNTAREA A TREIA

Cântată de toți

În orașul Vitleem
Veniți cu toți să vedem
Că astăzi ni s'a născut
Domnul fără de 'nceput
Și astăzi ni-s'a umplut
Prorocia de demult:
Că se va naște Hristos
Mesia cap luminos
Din fecioara Mariam
Din neamul lui Avraam
Din sămânța lui David
Din Duhul sfânt zămislit.
Trei crai dela Răsărit
La 'nchinare au venit
Daruri scumpe aducând
Și către Hristos cântând:
Culcă-te 'mpărate ceresc

ascultătorilor cuvântarea dlui Maniu, care a știut să găsească celea mai potrivite cuvinte în clipe atât jalnice, când se vorbește despre un mort, chiar dacă aceasta i-a fost potrivnic în politică. Ministrul Duca s'a apropiat de d. Maniu foarte mișcat și i-a strâns mâna, mulțumindu-i.

Vineri pe la amiazi mortul a fost ridicat dela casa sa și dus cu mare pompă la Palatul Ateneului, unde a fost așezat spre vedere până Duminecă dimineața.

Inmormântarea.

Încă din zorii zilei se văd cete cete de domni și de țărani, purtând cununi de flori, cari vin dinspre gară și se îndreaptă spre palatul Ateneului. Sunt delegațiile trimise de organizațiile liberale de prin județe, la înmormântarea lui Ion I. C. Brătianu.

La Ateneu, în fața intrării celei mari, sunt patru stâlpi înalți înfășurați în postav negru, în vârful cărora tămâia arde cu fum alburiu, învălurat. În sala cea mare a palatului, între stâlpi de marmură albă, puternicul primministru de ieri zace întins într'un sicriu roșietic de stejar. Sicriul e făcut demult încă, de un meșter țaran dela Florica, după comanda lui Brătianu însuși, pe când era în viață. Dorise să-și vază cu ochii căsulia de lemn în care va aștepta învierea de obște...

În jurul sicriului e cea din urmă gardă de onoare, pe care i-o fac 6 miniștri. În curând încep să sosească preoții, membrii familiei, parlamentarii și toți bărbații de stat ai României. Între aceștia se văd în frunte dd. Maniu, Iorga, Vaida Voevod, Averescu, Coandă și alții. Apoi șir neslărit de generali și de ofițeri superiori, împreună cu aghiotanții dela Curtea Regală.

Membrii Inaltei Regențe, în frunte cu prințul Nicolae, se așază aproape de sicriu, la stânga.

În urma sicriului așezat pe un afet de tun și învelit cu treicolor, veneau membrii familiei, miniștrii, parlamentarii și altă mulțime nenumărată. Dl Maniu pășia alături de d. Vaida Voevod.

La Ateneu sicriul de aramă a fost deschis și fața palidă, pământie, a mortului, s'a putut vedea sub un foarte fin văl de mătăsă în colorile naționale. La căpătâi un singur preot cetia rugăciuni, căci așa a lăsat cu limbă de moarte răposatul. Nici cununi și nici flori n'a dorit să aibă.

Duminecă, 27 Nov.

Prohodul e slujit de patru mitropoliți și de mai mulți vlădici, iar răspunsurile le dă orchestra Societății »Filarmonica« și corul bisericii »Amza«.

S'au început apoi cuvântările de pomenire. A vorbit din partea bisericii Mitropolitul dela Sibiu, apoi ministrul Anghelescu, Alexandru Vaida Voevod, Costinescu primarul Bucureștilor, Gr. Tașcă, Saveanu, general Coandă, ministrul Lapedatu, Iancu Nistor, Inculeț, și încă alți oameni cu mare nume.

Calea oea din urmă...

Isprăvindu-se cuvântările sicriul e ridicat și dus la afetul de tun care aștepta gata în fața Ateneului. Cât răzbate ochiu departe, dealungul străzilor, șire nesfârșite de soldați în mare ținută și zeci de mii de privitori, cari n'au putut ajunge la sicriu. Bucureștii par un furnicar răscolit de-o jalnică întâmplare. Mulțimile se descoper și afetul de tun cu sicriul înaintează încet printre palate mute.

Muzicile militare cântă marșuri de jale și nesfârșitul alai se îndreaptă spre gară. Aici alte triste podoabe arată, că Ion I. C. Brătianu se desparte pentru totdeauna de capitala țării și purcede pe cea din urmă cărare...

La Florica.

Mortul a fost dus la Castelul Florica, aproape de Pitești, cu un tren special. Pe acelaș drum pornise înainte cu câteva luni și Regele Ferdinand. Atunci Ion I. C. Brătianu petrecea cu jale mare pe regele și stăpânul său. Azi soarta nelindurătoare a făcut ca Brătianu să fie petrecut de alții..! Pe aceeaș cale.

Afară de trenul mortuar a mai plecat spre Florica un tren regal cu M. S. Regina Maria și Prințul Nicolae. Apoi alte trenuri cu miniștri, parlamentari și gazetari.

Înainte de-a pleca trenul cu sicriul, muzica regimentului de jandarmi pedestri din București a intonat ultimul adio.

Trenurile speciale au sosit la Florica pe la ceasurile 2 după masă. Acolo aștept gata un car mare cu șase boi, să ducă la groapă pe stăpânul, care se întoarce din lume răpus de moarte spre a se odihni în glia strămoșască. Toate satele din împrejurimi s'au adunat să vadă pe cel ce fusese atâta vreme stăpânul țării și al pământului.

Țărani cu fețe triste se apropie de sicriu și, purtându-l pe umeri, îl așază în carul cu șase boi, după obiceiul din bătrâni. Așa se cade la boieri și trebuie să se împlinească chiar și cu un primministru acestea soroace pioase.

Din trenul regal coboară îndoliată Regina Maria. Are fața plânsă și palidă, ca și atunci când a petrecut pe răposatul Rege Ferdinand.

Printre mulțimi fără număr, printre brazi și copaci bătrâni, carul se apropie încet de cripta familiară a Brătienilor. Într'un colț al grădinii, biserica de lemn a lui Horia, adusă dela Albac în vremea Ungurilor de cel care se îngroapă azi, își înalță și ea cu multă tristețe turnulețul subțire, în văzduhul ca de plumb. Vântul aspru care coboară dinspre dealuri, smulge și celea din urmă frunze veștede rămase

*In sălaș dobitoacesc;
Te oulă pe fân uscat
De îngeri încunjurați!*

CANTAREA CRAILOR

O cântă numai Craii:

O, Doamne 'mpărate sfinte,
Primește a noastră cinste,
Te rugăm ca să primești
Dela noi daruri lumești
Aur, smirnă și tămâie,
Spre pomenire să fie!

Ciobanul

Către cei trei Crai

Dar voi unde și 'n ce parte
Duceți turmele a paște?
Care de unde veniți,
Pe nume cum vă numiți,
Și 'n cotro călătoriți?

Valtazar (cântă)

Eu Valtazar mă numesc
Cu aur îl dăruiesc!

Gașpar

Smirnă îi aduc eu dar!

Melchior

Eu Melchior mă numesc
Cu argint îl dăruiesc

Îngerul

Către Crai:

Eu sunt îngerul lui Dumnezeu,
Ascultați ce vă spun eu:
Să nu mai dați prin cetate,
Ci să dați prin altă parte,
Că Irod gând rău și-a pus
Să-l omoare pe Isus!

Irod

Către ostaș:

Craii joc de mine-și bat
Și pe-aici nu se abat..!

Ostașul

Și pe mine mă prinde mirare
Că umblă cu înșelare!
Însă tu ce vei ști face,
Dacă nu se vor întoarce?

Irod

Paloșu 'n mân' om lua
Pe toți pruncii-i vom tăia,
De doi ani și mai în jos
Împreună cu Hristos!

Călugărul

Ba, mai bine mă ascultă:
Să nu faci tăiere cruntă!

Irod

Tăiere, tăiere,
Groaznică tăiere!

Călugărul

Las' să nu fie tăiere,
Ci fie numai părere!

Irod

Către ostaș:

Poruncă să se 'mpărțească
La oastea împărătească:
Toată de grabă să sale
Și cu deadinsul să taie,
Sau de vole sau de silă,
Prunci de doi ani, fără milă!

Călugărul

Nemiloase împărate,
Dumnezeu stântul te-o bate:
Cu vaerul pruncilor.
Cu blăstămul maicelor..!

CANTAREA A CINCIA

Se cântă pe versul lui Iazar.

Mare Dumnezecule

A tot fiitorule,

Varsă-ți mângâierile

Și 'mbună măicușele.

Vai, cum curge sângele,

prin pomi și le așterne cu tânguiri jalnice pe cărările din jurul criptei.

Preoții citesc cu glasuri domoale ultima deslegare. O lovitură de tun se mai aude și deasupra lui Ion I. C. Brătianu se închid porțile negre, grele, de fier. Toate s'au sfârșit.

Cei vii se așează la pomană. Mese lungi s'au întins pentru țărani și pentru delegații sosiți de departe. Apoi, când coboară noaptea, castelul boieresc dela Florica, se înfășură trist și tăcut în întuneric. Ion I. C. Brătianu nu mai este!

Apostolul Duminecii, fiind Părintele Iuliu la înmormântarea părintelui său, partea care s'ar cădea în această săptămână, se va da altă dată.

Dumnezeu nu lasă nimic nerăsplătit.

Pe timpul revoluției franceze intrase o mulțime sălbatică de oameni în palatul regesc din Versailles, pentru ca să-l jefuiască și să-l fure. Un vânzător de mărunțișuri ce era și el de față, luă printre altele cu sine și o cruce cu *răstignirea lui Isus*, pe care-o găsi aruncată pe pământ. Când ajunse acasă, o luă, o privi cu de-amănuntul, apoi o aruncă într'un colț, între vechituri, unde rămase 40 de ani, până la moartea negustorului. Neavând nici soție și nici copii, toate lucrurile fură lăsate la neamuri.

În apropierea negustorului locuia un tânăr pictor (zugrav), sărac de tot, ce trăia în mare lipsă. Nu avea nici un cunoscut mai de văz

care să-l ajute și de aceea de multe ori nu avea nici măcar o bucătică de pâine cu ce să-și astâmpere foamea. Învățase dela buna lui mamă să se roage și-și păzise inima curată. Deasemenea rămase credincios în îndeplinirea tuturor datoriilor de creștin, neascultând de bătăile de joc ce i le făceau prietenii. Era, cum am spus, foarte cărac și nu avea decât un sac de paie pe care se culca.

Când muri negustorul de alături, neamurile îi puseră toate în vânzare, la licitație. Sărmanul pictor își adunase de ici de colea 300 de franci. Cu aceștia își cumpără mai întâiu un rând de haine. Îi mai rămaseră 100 de franci. Ar fi dorit să aibă un pat bun pe care să se poată odihni și el, ca toată lumea. Auzind de licitația negustorului, ce-avea lucruri bune și curate, se gândi să-și cumpere de-acolo un pat. Și avu noroc cumpărându-și cu 75 de franci un pat bun cu așternut cu tot. Bucatul om ieși afară din sine de bucurie când, își văzu patul așezat în odaie.

— Mai du-te odată la licitație, își zise în sine, poate îți mai pică ceva trebuincios, care să nu fie atât de scump. Zis și făcut. Însă ajunse prea târziu, mai rămaseră numai câteva lucruri vechi de cari toți își bateau joc.

Veni la rând și un Crucifix (răstignire) vechiu și murdar, ce trecea din mână în mână.

— Aceasta e de plumb, strigă un cumpărător, eu dau pe dânsul jumătate de franc! — „Un franc, strigă altul“ —

Pictorul rămase încrăcșit, rece ca ghiata.

— Scoate chipul Mântuitorului din mâinile acestor oameni barbari, — își zise sieși, — apoi dădu 5 franci pentru crucifix.

Vanzătorul i-l întinse cu o închinăciune batjocoritoare. Pictorul îi întinse banii și în mijlocul rășatelor celorlalți luă în primire lucrul desprețuit de toți.

Plin de mânie pe acei oameni răi, se duse acasă și puse răstignitul pe masa ce-o avea în odaie.

A două zi dimineata când se trezi, privirea îi căzu pe crucifix care era așa de murdar. După ce se îmbracă lua o perie și începu să curățe picioarele răstignitului. Dând jos murdăria văzu scris niște litere și curățind mai bine,

spre marea lui mirare putu citi limpede numele lui Benvenuto Cellini. Acesta era un meșter renumit ce lucrase numai pentru principii și regi. Dacă ar fi fost tot crucifixul făcut numai din aramă ar fi avut totuși mare valoare, însă pictorul știa că zisul Cellini nu lucra decât în aur și'n argint, deaceia se gândi că desigur și acest crucifix va fi de aur sau de argint. —

Tremurând de bucurie curăți frumos crucifixul și ieși de sub murdărie un lucru de foarte mare preț lucrat în aur scump.

Nu departe de dânsul locuia un negustor pe pietrii scumpe. Se duse îndată la dânsul ca să-i arate lucrul găsit și să-i caute valoarea.

— Aci ai o indoită comoară, exclamă acesta, pentru că e o operă prețioasă de artă și apoi e și de aur — Să-l cântărim!

Trăgea 10 kilograme.

— Acum ești un om bogat, grăi negustorul, căci aurul de aici costă peste 50.000 de franci. Apoi ca operă de artă o poți vinde cu cel puțin 10.000 franci. Cred că iei bune parale de-l duci la împărăție.

A două zi pictorul se duse la rege. Când acesta văzu crucifixul îl luă repede dându-i pe el 60.000 de franci. Pictorul apoi îi povesti regelui cum căpătase acel lucru prețios.

Regele îl ascultă și-l laudă pentru fapta bună ce-o făcuse, scoțând chipul Răscumpărătorului din mâinile celor negușiți, apoi închieie:

— „Știi ceva, mâine să vii să-mi pictezi figura mea“ — De aici capătă mai mult de 60.000 de franci căci găsi prilej să-și arate talentul și să se facă renumit. Tablourile lui căzură la inima regelui. Numele pictorului se răspândi și ajunse renumit în lumea întreagă. Pretutendeni era căutat și întrebat, și astfel pictorul, din sărac și necunoscut ajunse plin de slavă și fericit.

Vința, Hălăucești.

Tifos în comuna Valealungă. În comuna Valealungă (Hususeu) din județul Târnava mică s'a ivit tifosul, o boală grea și lipicioasă. S'au luat măsuri ca boala să nu se lățească mai departe.

Pe la toate casele,
De se umple văile!

Ostașul

Înălțate împărate
Acum toate-s așezate,
Acum toată țara plânge
Udată 'n lacrimi și sânge!
Patruspre'ce mil de prunci
De doi ani și și mai mici
N'au avut nici o iertare
De a noastră înverșunare,
Ca să moară și Hristos
Ce-ți era primejdios.
Of, cum plângeau maicele
Când sburau săgețile
Și curmau viețile!
— Tăceți maicelor, sărace,
Că noi n'avem ce vă face:
Porunca-i împărătească
Și trebe să se 'mplinească...!

Irod

Mai bine ele să plângă
Decât steaua să m'ajungă
Și să ieie-a mea domnie
Urgisitul de Mesie!

CÂNTECUL AL ȘASELEA

Cântă toți afară de Irod, care stă trist și rușinat cu capul spre pământ.

O, Iroade împărate,
Te-a umplut de răutate

Zădărnicia lumească

Și lăcomia domnească:
Ai făcut grouznice munci
Ș'ai stins Iudea de pruncil
Tu cu poruncile tale
Ai umplut lumea de jale
Nici o casă nu-i scutită
Nici o maică ogorită,
Tiran rău și blăstămat,
Câne turbat și spurcat,
Mamele le-ai ped'ps t
Și prunci i-ai omorât!
Dar Domnul ceriurilor
Și Tatal păpturilor
Gândul și-a zădărnicit,
Pe Hristos nu l-ai găsit
Și-a rămas întreg, să crească,
Pe noi să ne mântuiească
Lumea să se 'n veselească!
Veniți dar iubiti creștini
Astăzi să ne 'n veselim,
Veniți să cântăm frumos
La nașterea lui Hristos...!

Iar de acum până 'n vecie:
Hristoase mărire ție!

— Sfârșit. —

(Urmează o scurtă mulțumită, spusă de unul dintre Crai.

Ce haine poartă Irozii?

Irod Împărat va purta o mantie largă până bine sub genunchi, fără mâneci, de culoare roșie, dacă se poate cu guler lat din blană albă, ori măcar din altă materie albă. La gâtul mantiei cheutoarea lată, tivită și înflorită cu posomant auriu. Culoarea cheutoarii, roșu mai închis. Sub mantie o tunică cărămizie, ori galben închis, lungă până spre genunchi, cu crețuri. În cap coroană pompoasă, care se poate face ușor din carton (hârtie groasă, tare, dela legătorii de cărți) și din șiclu de culoare roșie cu podoabe de șiclu galben și auriu, puțin verde și albastru deschis, pus ca țintele de pietrii scumpe. Coroana să aibă colțuri, tăiate în dunga de sus a cartoului. Și să fie mai pompoasă decât a Crailor.

Irod mai trebuie să aibă cordon (cingătoare) și sabie, care să fie lungă și dreaptă. E mult mai potrivită cea făcută din lemn și vopsită cu negru.

Unde Irod nu poate să aibă toate hainele de mai sus, mantia, coroana și sabia nu pot lipsi nicidecum.

Ostașul va avea tunica lungă până spre genunchi, de culoare verzie galbenă, ori surie, și coif cum poartă soldații de azi, la războiu. Cingătoarea de curea și, ca armă, o suljiță lungă, vopsită negu la tăiș, iar la vale roșu sau vânt închihs. La nici o întâmplare ostașul nu poate să aibă pușcă și baionetă

DE PRIN SATE.

Românii din America pentru biserica din comuna Pelișor.

28 Noembrie.

Scritorul acestor șire a avut prilejul să vadă de curând un raport pe care îl face Prea Venerabilului Conzistor Arhiepiscopesc din Blaj tânărul preot român unit *Victor Gîzdavu* din comuna Pelișor (înainte Măgărei), județul Târnava mare. Frumos este și raportul și plin de inimă, ceea ce dovedește că Părintele Gîzdavu are bune pregătiri, dar mai de laudă este ceea ce spune acest raport.

Înainte cu trei ani, Românii uniți din Pelișor, abia 150 de suflete, nu aveau decât o biată biserică bătrână, fără turn, care amenința să se prăbușească. În lada bisericii nu era nici un ban, iar iclejia era foarte săracă și fără de puteri.

Părintele Gîzdavu n'a desnădăjduit însă. Ci s'a apucat cu râvnă mare de întărirea și refacerea parohiei sale. Cel dintâi gând i-a fost să se apuce cât mai curând de zidirea turnului. Spre acest scop a trimis o călduroasă rugămintă către acei Români din America de nord, cari după naștere se trăgeau din comuna Pelișor.

Apelul acesta a găsit inimi deschise.

Pelișorenii din America au îmbrățișat cu cea mai mare căldură nizuințele preotului și ale poporenilor rămași la vatra părintească și, în curând, a sosit de peste apa cea mare, însemnata sumă de 25,000 lei. Credincioșii americani cari au adunat și au făcut această sumă sunt dd. *Ioan Lazar, Augustin Boariu, Ioan P. Holerga, Petru Gebenei și Alexandru Bendorfean*, dintre cari cel dintâi, Ioan Lazar nici nu este greco-catolic, ci *ortodox*.

Suma de mai sus, s'a dovedit însă neîdestulătoare și atunci a plecat din Pelișor spre America a doua rugare de colectă, apoi a treia și chiar și a patra. Al doilea apel a adus alți 25,000 lei al treilea 40,000 lei, subscriși toți numai de cei 5 români americani, înșirați mai sus.

Al patrulea apel s'a dus în primăvara anului acestuia, pentru edificarea unei noi

biserici. Și bunii creștini de origine din Pelișor au trimis și spre acest scop 47,000 lei!

În afară de toate acestea sume pe cari le-am arătat, *singur de puterea sa*, bunul creștin *Ioan Lazar*, pomenit și mai înainte tot deauna în fruntea listelor. Acest creștin de ispravă a dăruit bisericii din Pelișor, singur următoarele sume:

În anul 1925, mai întâi 12,000 lei cu cari s'au cumpărat 2 de haine pretești. În același an încă 30,000 lei pentru cumpărarea unui clopot. În anul 1925 d. Ioan Lazar a dăruit 20,000 lei pentru vasele sfinte din altar și alte trebuințe. În anul 1927, rând pe rând 10,000, 1680, 3240 pentru felurite lipsuri ale bisericii și, mai pe urmă, 60,000 lei pentru fondul de edificare a bisericii.

În total d. Ioan Lazar, singur a dăruit pentru biserica din satul său de naștere suma de 136,920; adică una sută treizeci și șase de mii, nouă sute douăzeci lei...

În fața unei atât de însemnate danii, amuțeste cu adevărat ori ce grai de laudă și de preamărire, căci o asemenea danie se laudă ea însași pe sine, mai mult decât orice slovă sau cuvânt! Prețul acestei preacreștinești fapte crește deosebit atunci, când d. Ioan Lazar nici nu este unit, ci ortodox. O dovadă și mai mult de marea inimă înțelegătoare pe care o are și de care știe să asculte într'un chip atât de strălucit, marele binefăcător al bisericii și al parohiei române unite din Pelișor. Di Ioan Lazar peste cu adevărat o aleasă mândrie nu numai a consătenilor săi din patria veche ci și a tuturor Românilor americani, cari nu uită țara și neamul din care au răsărit. Onoare lui și onoare satului care a născut astfel de fi!

Cu adevărat, suntem și noi de părerea ca d. Ioan Lazar și bunii săi frați din listele de colecte să fie înscrși cu solve de aur în cartea de pomenire a bisericii din Pelișor și să capete scrisori de mulțumită dela însași Capetenie Provinciei Mitropolitane de Alba Iulia și Făgăraș. Să le păstreze ca amintire din copii de copii, spre veșnică laudă pentru o atât de înflăcărată dragoste de celea știute a părinților lor.

I. Târnava.

Isprava unor așa ziși „pocăiții“

Precum aflăm din foaia „Târnava“ dela Diciosânmartin, în ziua de Sâmbătă, 19 Noemvrie, au sosit la Cetatea de baltă trei străini, cari, trecând dealungul satului, îndemneau pe oamenii cu cari se întâlneau, să-i urmeze la o casă, unde vor auzi lucruri frumoase și vor vedea și minuni. Și cine nu-i dornic să audă, ori să vadă ceva, mai cu seamă prin sate, în zilele ploioase, când nu prea sunt alte treburi de făcut? S'au găsit deci curând, și la Cetatea de baltă, în deosebi tineret și femei, cari să audă și să vadă, ce noutăți aduc cei trei pribegi cu fețe blânde și cu vorba dulce, pretinoasă?

Cei adunați la noutăți și la „minuni“, au văzut însă curând, că cei trei pribegi, nu sunt altceva decât predicatori „pocăiți“, cari, după obiceiul lor, tâlmăceau scripturile și căutau să câștige „frați“. Dintre ascultătorii unii i-au și închinat de grabă, iar alții au mai rămas, lăsându-se înmuiați de predicățiile străinilor. Între cei slabi de înger se găseau și două fete frumoase din sat, cari ascultau și ele într'un colț. Ce-au făcut, ce-au dres „predicatorii“ nu s'a prea luat seama, însă la plecarea ei s'au dat pe lângă celea două fete și le-au luat cu vorba, să-i petreacă până la Boian, un sat din apropiere.

Și fetele s'au dus.

La Boian adunare, ca și la Cetatea de baltă. Predicații, cântece „pocăite“ și alte meșteșuguri, cari atât de ușor i-au de pe picioare sufletele moi și bune. Unul dintre „meșteri“ a început mai pe urmă să facă „semne“ adică înholbături din ochi și împunsături cu mâna prin aer, chipurile ca să gonească duhurile necurate din adunare...

Ascultătorii au prins a se îngrozi și a se înflora.

În timpul acestor semne, una dintre fetele dela Cetatea de baltă a început să se clatine și a căzut leșinată la pământ.

„Predicatorul“ văzând întâmplarea, a început să strige în gura mare:

— Iată, acum iasă duhul necurat dintr'ânsa și intră duhul sfânt!

Nește muieri din apropierea fetei au lăsat pe ăla să trănănească ce vrea și au văzut de față. Au stropit-o cu apă rece și au trezit-o. Biata copilă nu putea să scape de buimăceală. Privia și parcă tot nu vedea. Când s'a mai desmetecit, a dat să iasă dintre mulțime. Însă „predicatorul“ a prins-o de mână și i a spus:

— Nu-te mai las de lângă mine!

După adunare cei trei „predicatori“ au zis că se duc cu fetele și le petrec acasă, la părinți. Dar n'au făcut precum au spus, ci s'au dus cu fete cu tot...!

Auzindu-se întâmplarea și la Cetatea de baltă, părinții fetelor s'au plâns la jandarmi, cari au pornit.

Dacă n'am fi aflat această întâmplare scrisă la gazetă, nici nu ne-ar veni să credem

Am întreat și noi prin telefon la primăria din Cetatea de baltă și ni-s'a spus, că a doua zi fetele au venit singure acasă și că deatunci umblă într'una la adunări „pocăite“.

În Răsărit s'a ivit ciuma. La Ministerul Sănătății s'a primit știrea, că în Constantinopol s'a ivit ciuma, din cauza aceasta s'au luat toate măsurile, ca toți aceia cari vor veni la noi în țară din părțile Constantinopolului să fie controlați și ținuți în supraveghere pentruca să nu aducă boala și la noi.

militărească. Nu s'ar potrivi altfel cu Craii și cu Irod, cari înfățișează persoane din timpurile de demult.

Craii vor avea mantii croite la fel cu mantia lui Irod. A lui Valtazar poate fi galben închis; Gașpar cărămiziu ori roșu închis; Melchior violet (vioriu) sau vânăt închis. Coroanele lor nu vor fi așa de înalte ca a lui Irod și vor avea culoarea mantiei, la fiecare. Și ei poartă săbii, lungi, drepte; ceva mai scurte însă ca a lui Irod. Unde se pot face și tunici, ele vor avea aceeași culoare cu mantia, însă mai deschisă.

Ingerul va avea o haină albă (cămașă), lungă până la călcăie, cu creșuri bogate; cingătoare albastră. Aripă lungi se pot face din sârmă (drot) și hârtie încrețită, dela librării. Ingerul în casă stă cu capul gol, iar pe drum căciulă albă de miel.

Preotul haină lungă, neagră, veche. Plete cărunte din lână s'au fuilor, mustațe și barbă mare. Căciulă neagră, rotilată. La subsuară o carte mare, bătrână, cu pereți de tureac.

Ciobanul va purta cojoc lung, ciobănesc, căciulă, măciucă și opinci.

La croiul și la pregătirea hainelor (pentru cari se pot întrebuința pânzeturile ieftine din prăvălii, ori chiar și covoare țărănești dintre celea ce nu mai sunt de folos la casă) se va cere sfatul și ajutorul Domnișoarei sau a Dnei

Învățătoare, ori a Dnei **preotese** din sat, cari vor ști să facă ceva frumos și cu gust. Irozii nu se vor îmbrăca însă la nici o întâmplare, numai cu hainele obișnuite peste cari se pun năfrâmi și frunze (prime) de cari poartă fetele în păr căci ne facem obiceiurile bătrânești de răs înainte străinilor.

Cum se așează Irozii?

În casa unde intră Irod Impărat se așează pe scan în fruntea casei, aproape de fereastră; Ostașul stă la stânga lui, cu sulita în mâna dreaptă, cu vârful în sus. Craii la început stau mai într'un colț, spre ușă, apoi în fața lui Irod, în șir. Preotul pe aproape de Irod, în dreapta lui, cu Ingerul alături. Ciobanul la ușă.

Irod vorbește totdeauna rar și răstit, cu fruntea încrețită. Dintre Irozii el trebuie să fie cel mai înalt și mai chipeș. Ingerul să fie copil tinerel, cu fața blândă, dulce. Preotul trebuie să fie serios și demn.

Când merg pe drum șireagul Irozilor îl deschide Ingerul, după care la câțiva pași urmează Călugărul, apoi Craii alături; Irod singur, cu ostașul puțin în urmă, la stânga. Alaiul îl încheie Ciobanul.

Așa am auzit dela un preot bătrân, care a copilărit prin anii 1830—40, că trebuie să se îmbrace și să se poarte Irozii.

Către cetitori. Cetitorii și abonații noștri din jurul Blajului, cari ne caută la redacție, să știe că ne-am mutat de unde am fost până acum, în aceeași uliță peste drum, cu intrarea tot dela stradă. Aici se vor căpăta și calendarele cari sunt gata acuși.

Deschiderea parlamentului. Parlamentul se va deschide Miercuri, în 7 Decembrie. Până atunci, se crede, că se vor limpezi lucrurile între guvern și național-tărâniști.

Ploi mari în Algeria. În Algeria, o țară în partea de miază noapte a Africei, de câțva timp plouă întruna. Din cauza ploilor apele s'au revărsat, pricinuind pagube mari. Două trenuri de persoane au fost încunjurate de ape fără să se mai poată mișca. Călătorii sunt lipsiți cu totul de hrană. Cu greu s-a putut trimite puțin lapte pentru copii mai mici. Se încearcă să li-se trimită hrană cu aeroplau. Apele cresc întruna. În unele locuri au ajuns și până la înălțime de 3 m. Din apă au fost pescuiți până acum peste 300 de oameni inecați. Sute de case au fost dărâmate cu totul.

Pe un vapor japonez, marinarii s'au mâncat unii pe alții. Aproape de Washington a fost prins un vapor japonez. Acest vapor rătăcea pe apă de vre-o șapte luni. S'a stricat motorul și marinarii n'au putut să-l repareze. Astfel au ajuns să fie purtați de valuri în toate părțile, fără să le vie nimeni în ajutor. S'a gătat și hrana ce o aveau și marinarii au ajuns peritori de foame. Când au văzut pe cel dintâi, că moare de foame, l-au prins, l-au tăiat și l-au mâncat. Apoi pe altul până în urmă au rămas doi inși. Aceștia după câțva vreme încă au murit tot de foame. Ei au fost găsiți culcați pe paturile din cabina de lângă motor, ca și când nu s'ar mai fi putut deștepta dintr'un somn adânc. În vapor s'au găsit o mulțime de oase de oameni. Erau oasele celorlalți marinari.

Două bărci cu pescari bulgari au fost prinse la graniță. În zilele trecute, două bărci cu pescari bulgari, vrând să ocolească un vapor s'au apropiat prea mult de țărâmurul românesc. Grănicerii români au tras focuri asupra bărcilor bulgare silindu-le să vină la țărâmur. Intre pescari a fost și un soldat. Unul dintre pescari a fost împușcat, iar ceilalți au fost arestați, Ministrul Bulgariei la București a cerut guvernului român, ca să dea ordin, ca astfel de lucruri să nu se mai întâmple.

Prinderea unei bande de ucigași la Oradea. Poliția din Oradea a prins o bandă de țigani, cari au făcut mai multe hoții și omoruri. Țiganii chiar cinau într'o crîșmă din piața Cailor, când polițiștii au pus mâna pe ei. Când polițiștii au intrat în crîșmă, țiganii au stins lampa, crezând că prin întunec vor putea să fugă mai ușor. Unul dintre ei a și scăpat, Trei inși însă au fost prinși, anume doi bărbați și o femeie. S'au găsit la ei 12

revolvere pline și cartușe, o grămadă de mătăsuri, stofe, bumbac și bani de argint. Când polițiștii i-au întrebat dacă au și bani de hârtie, unul dintre țigani s'a repezit la cuptor și a aruncat în foc o grămadă de bani de hârtie. Banii au luat îndată foc, fără să se mai poată scoate.

Dela Oradea, țiganii au fost duși la Arad unde încă au făcut mai multe hoții și omoruri.

Depozite de spirt. În înțelesul legii spirtoaselor în mai multe ținuturi din țară se fac depozite de spirt. Cei cari vreau să țină acestea depozite trebuie să facă cerere pe care o trimit Ministerului de finanțe. Ministerul pentru înlesnirea aprobării cererilor a cerut dela toate Administrațiile financiare din țară să cerceteze cum este casa unde va fi depozitul de spirt, cine e persoana, care vrea să țină depozitul și împlinește condițiile puse de lege?

Temnița pentru cântarea lui Kossuth. Niște săcui din Praid, aflându-se într'o zi la crîșmă și căpătând „coraje“, s'au apucat de cântat cântarea lui Kossuth, care spune:

Strigă Kossuth, strigă tare,
Că nu mai are cătane;
Odată de-o mai striga,
Cu toții vom alerga...!

Cineva care era de față, i-a înștiințat însă la jandarmi și Săcuii curajoși au fost luați și dați în judecată. Acum li-a ieșit sentința la judecătoria din Odorhei și toți au fost condamnați la temnița dela 1 până la 5 zile. Judecătorii au găsit că horea lui Kossuth, cântată în local public, cuprinde ațitate în potriiva Statului român. Ungurașii s'au bucurat, că au scăpat cu atâta.

Copil ars de viu. Un econom din comuna Bedeciu, jud. Cluj, s'a socotit în zilele trecute să-și facă un pic de rânduială prin ogradă. A adunat deci cu grebla și cu mătură, toate gunoaiile și hacurile din curte și din grădină, și le-a dat foc. Gunoaiul arde prelung și omul n'a putut aștepta până se va potoli focul. Și-a căutat de alte treburi și s'a dus cu nevastă cu tot la câmp, după ceva cărătură. În vremea cât au lipsit părinții de-acasă, un copil ce aveau, și-a făcut joc în jurul focului. Ce-o fi făcut, ce-o fi dres el pe lângă foc, nu se știe. Însă când au sosit părinții dela câmp, și-au găsit copilul ars de viu, chiar pe grămada de hacuri, pe care o aprinsese tatăl său...!

Ungurii strică pietrele de mezuină. Pe granița dinspre Ungaria dintre Arad și Salonta mare, grănicerii români au găsit mai multe pietrii de miezuină scoase din loc și stricate. O comisie alcătuită din români și unguri a făcut cercetări și s'a găsit că pietrele au fost scoase și stricate de unguri. Ungurii din comisie au recunoscut aceasta și au spus, că vor face tot ce le va sta în putere pentruca aceasta să nu se mai întâmple, iar cei vinovați să fie pedepsiți.

În Anglia și femeile pot fi primari. În țara Angliușilor femeile sunt în mare cinste. Ele au drepturi de vot ca și bărbații și pot fi alese primari. Astfel, de curând, în marele oraș Liverpool, primar a ieșit o femeie. Când a fost votarea, un domn foarte s'a cătrânit pe candidata la primărie și striga în gura mare: — Asta-i curată prostie, să punem noi în fruntea orașului un cap de muere! Primarul

nostru va mirosi a rantaș și a ceapă, iar trebile orașului vor merge prost. Jos cu năframa dela primărie!

Nu și-a putut însă isprăvi cuvântarea căci sute și mii de femei au năvălit asupra lui, gata să-i scoată ochii. Abia a putut să-l scape poliția dintre rochii și năfrâmi. Dar când a sosit acasă, l-a luat în primire boreasa. Ce-o fi căpătat acolo, telegramele nu mai spun...

Răscoala robilor într'o temniță din America. Într'un oraș din America de miază noapte, robii din temnița de stat au făcut răscoală. Când au fost scoși într'o zi la plimbare, întemnițații au năvălit cu toții asupra paznicilor și i-au desarmat. Cu armele luate au și ucis îndată pe mai mulți gardieni. Comandantul închisorii și-a adunat oamenii pe cari li mai avea și a încercat să potolească răscoala. Robii nu s'au predat, ci au continuat lupta. Dintre robi au pierit în această luptă 17 inși, iar vre-o 20 au fost greu răniți, însă tot robii au rămas biruitori. Pe gardieni i-au prins pe toți și i-au încuiat pe ei în celulele temniței. Statul american, aflând despre răscoală, a trimis la fața locului 800 de soldați cu numeroase mitraliere și tunuri. Că ce vor păți răsculații, e ușor de închipuit.

† Gheorghe Maior

învățător penzionar în Reghin.

O scurtă telegramă sosită dela Reghin ne vestește moartea bătrânului învățător penzionar Gheorghe Maior. Bunul și venerabilul bătrân s'a stins în ziua de 27 Noembrie, la ceasurile 7 dimineața. Suferia de mai multă vreme de-o boală grea, neiertătoare, care, după ce l-a legat de pat luni și săptămâni dearândul, printr'un atac puternic i-a curmat în sfârșit truditele zile.

Răposatul a fost unul dintre cei mai de seamă și mai de cinste învățători din întreg Ardealul. Era cunoscut, mai cu seamă pe timpurile ungurești când se afla în deplinătatea puterilor sale ca român fără prihană, ca dascăl cu cea mai temeinică pregătire și, în chip deosebit, ca om iubitor de biserică și de sfințele slujbe. Înstrană nu-l întrecea nimenia și Românii din Reghin au fost totdeauna mândrii de »Baciu Maior«, iubindu-l deopotrivă și tineri și bătrâni, și români și străini. Căci era cu adevărat »învățător« al tuturor, nu numai în școală și între copii, ci oriunde se găsea, și'n adunări, și acasă, și pe uliță, sau la muncă, în mica sa porție dascălească.

Noi, cei dela foaie, avem deosebite motive să deplângem moartea acestui vrednic dascăl românesc, căci tovarășul nostru de muncă, *Păr. profesor Iuliu Maior* jelește pe părintele său. Și dacă Părintele Iuliu are atâta dragoste de casa lui Dumnezeu și de învățăturile creștinești, pe cari le scrie săptămână de săptămână în această foaie, ele i-au fost sădite în suflet, din cea mai fragedă copilărie, de acela, la căpătâiul căruia Ingenunche acum cu a-dâncă durere fiască. Toți scriitorii gazetei îi împărtășim și pe această cale simțirile noastre de jale, cerându-i mângâiere dela Domnul!

Viața răposatului.

Gheorghe Maior s'a născut la 1846, în comuna Huduc, astăzi Maiorești, jud. Mureș, din familie preotească. Școlile primare le-a făcut la Reghin, cele liceale la Târgu-Mureș. Tatăl său fiind omorât în revoluția din 1848, tăindu-i săcuii picioarele și mâinile și apoi

Din viața cooperativelor

Datoriile în sat.

Stau de vorbă cu câțiva cooperatori.

— Cum se poate, Domnuie, — mă întreabă unul, că cooperativa din satul vecin, care e deopotrivă cu a noastră, și la capital și la membri, și nici oamenui nu-s mai răsăriți ca cei din satul nostru, totuși cooperativa lor înfloreste, văzând cu ochii, până când la noi abia tânjește de pe o zi pe alta.

Nu mi-a fost greu, ca, uitându-mă în socotelile cooperativei, care se simțea bolnavă, să-i găsesc imediat cauza bețeșugului.

— Apoi vezi, Bade Simioane, ai dreptate că în ce privește capitalul și membri sunteți deopotrivă cu cei din satul vecin. Dar iată cum lucrează ei. La începutul anului cooperativa lor avea în prăvălie mărfuri de 100.000 — Lei valoare. Ei vând numai pe bani gata, și pe câd trece marfa, au banii în cassă, cu cari cumpără altă marfă, așa că prăvălia e întotdeauna plină. În felul acesta ei învârtesc marfa tocmai de zece ori pe an și fac vânzare de aproape un milion Lei.

— Dar la Dvoastră, aci în sat. La începutul anului ați avut marfă tot de una sută mii Lei valoare. Însă vânzătorul a vândut marfă nu numai pe bani gata, ci și pe așteptare. Întâi mai puțin, pe urmă oamenii nu prea plătind, și iarăș alții pe datorie luând, s'a adunat suma datorasiilor la aproape 60.000 — Lei. În felul acesta în prăvălie n'a mai rămas marfă decât de 30—40.000 — Lei, și care abia se învârte. Ai putea să-mi spui, că de ce, Bade Simioane?

— D'apoi, Domnule, eu ți-oiu spune. Pentrucă oamenii nu prea cumpără la cooperativă.

— Și pentruce nu cumpără, Bade Simioane?

— Apoi nu prea cumpără că vânzătorul i-a provocat să-și plătească datoriile, s'a făcut sfadă, oamenii n'au plătit nici astăzi și pe deasupra acuma cumpără numai dela jidan.

— Și toate acestea din ce cauză?

— Apoi numai pe de urma datoriilor în sat.

— Acuma știi, Bade Simioane, de ce merge cooperativa rău?

— Știu, Domnule — îmi zise cu amărăciune, — datoriile în sat au mâncat omenia cooperativei noastre.

Grațian C. Mărcuș.

Oțetirea vinului.

Oțetirea vinului e o boală ce atacă vinurile în cari s'a pus apă, ori sunt sărace în alcool. Aceasta boală se desvoaltă bine la căldură și la aer.

Dacă gustăm vinul oțetit simțim,

impunându-l, tânărul Gheorghe a auzit ca s'a deschis preparandia din Blaj, și a venit aici unde a fost elevul cel mai de frunte al profesorilor Solomon și Moldovănuț. Dupăce a absolvit preparandia cu distincție a fost numit învățător la școala nemțească grănițarească din Veștem, unde a învățat copiii mai întâi la piesa „Craii dela răsărit”. S'a căsătorit cu nepoata canonicului Vestimian și apoi a fost chemat de învățător la școala orășanească din Reghin, unde erau doi învățători, iar el a fost dirigintele. A avut elevi pe episcopii Vasile Duma deia Argeș, Dr. Iuliu Hossu dela Gherla și Dr. Al. Nicolescu dela Lugoj, căruia din urmă i-a profetit pe băncile școlii că are să devină om mare.

Îndată după începerea dualismului la 1867 a fost numit profesor pentru cursurile de limba maghiară a învățătorilor români din Ardeal, ca singurul învățător binecvalificat din Ardeal care poședea limba maghiară. A făcut cursuri la Deva, Turda și Târgu-Mureș. A fost președintele reuniunii învățătorilor gr. cat. din tractul Reghin și unul dintre cei mai de seamă și mai harnici învățători ai Arhidiecezei. La jubileul de 40 de ani de învățătorie l-a sărbătorit în treg Ardealul, dela vlădică până la opincă. A fost învățător 44 de ani, iar cantor la biserica lui Petru Maior aproape 60 de ani.

A murit creștinește, împărțit cu sfințele sacrameinte, după o boală grea și îndelungată de apronpe un an. A fost un membru de seamă al societății din județul Mureș.

Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii!

Foi de probă.

Numărul de Crăciun al gazetei noastre îl trimitem în cinste, tuturor acelor, cari ar dori să cunoască „Unirea Poporului”.

Numărul de Crăciun al gazetei noastre îl vom tipări în mai multe exemplare decât de obicei. Și suntem gata să-l trimitem în cinste, tuturor acelor cari n-au avut foaia noastră până acum și ar dori să-o cunoască mai deaproape. Rugăm deci pe iubii noștri cetitori de până aci, precum și pe D-nii Preoți și învățători de prin sate, să binevolască a ne trimite, de pe acum numele acelor creștini știutori de carte, cari sunt iubitori de foi și de cetiri frumoase. Aceștia toți vor primi dela noi de sfințele sărbători ale Crăciunului câte un număr de gazetă, pe care, dacă le va plăcea, vor și putea să și-o aboneze, cu mandatul postal ce se va alătura la fiecare foaie. Numerele de probă se vor cere cât mai în grabă, ca să știm câte să tipărim. Adresele se pot trimite pe cărți poștale, sau în liste închise.

Arborii cei mai bătrâni.

În insula Ceylon este un arbore, pe care oamenii de pe acolo îl socotesc de sfânt, pentrucă să crede că Budha a stat la umbra acestui arbore. Acest arbore a fost plantat cu 88 ani înainte de Domnul Hristos. În Mexico este un chiparos despre care se spune, că ar fi în vârstă de 6000 ani și e gros de 36 metri. În California sunt brazi înalți de 100 metri și bătrâni de câte 2500 ani.

În Noua Zeelenda este un arbore gros de 100 metri și în vârstă de 2000 ani.

În Africa sunt baobabi bătrâni de câte 5000 ani.

Pe muntele Măslinilor din Ierusalim sunt câțiva arbori plantați în 1099, așadară au peste 800 ani.

că are gust de oțet. Dacă încălzim acest vin, simțim și un miros de oțet. În vinul oțetit se formează pe deasupra o peliculă subțire și albicioasă. În această peliculă se găsesc germeii boalei, bacteriile, cari produc oțetirea. Sub peliculă vinul este limpede.

Oțetirea se poate ivi încă pe vremea fierberii mustului. În must se pot găsi germeni de ai oțetirii, cari schimbă zahărul din must deadreptul în oțet.

Prin vasele în cari se păstrează vinul, ori prin măsurile pentru vin, încă se poate răspândi boala, fiindcă germeii boalei rămân pe vas ori pe măsură. De aceea totdeauna vasele trebuie curățite bine. Curățirea germenilor de boală se poate face prin opărirea vaselor cu apă fierbinte.

Vinul trebuie grijit să nu se ivească boala. Ingrijirea se face, alegând numai struguri buni, curățind și ingrijind mustul în timpul fierberii, ferind boștina să se oțetească, curățind bine vasele goale și ținând totdeauna vasele pline și în locuri răcoroase.

Dacă boala s'a ivit și e numai la început, se poate ajuta, despărțind partea din jos a vinului de cea deasupra. Aceasta se poate face cu ușurință, fiindcă boala înaintează din sus în jos.

Dacă însă boala este înaintată, atunci se va transforma întreg vinul în oțet și se va vinde ca oțet.

FEL DE FEL.

Cea mai mică țară.

Între Austria, Rhin și Elveția se găsește cea mai mică țară, anume Lichtenstein. Aceasta țară are numai 159 km. patrați. Capitala este Vaduz, cu 1400 locuitori, iar în întreaga țară sunt numai 12.000 locuitori. În zilele trecute prințul Ioan II și-a serbat anul al 87-lea. E cel mai bătrân prinț din Europa. Cu prilejul serbătorii prințului s'au tipărit mai multe timbre cu chipul prințului și s'au fotografat tot felul de vederi din țară. Dacă potopul pricinuit de revărsările apelor Rhinului n-ar fi făcut atâtea pagube și aici, aceasta țară pe dreptul ar putea să fie socotită cea mai fericită țară din lume.

Unde se mănâncă pâne mai multă.

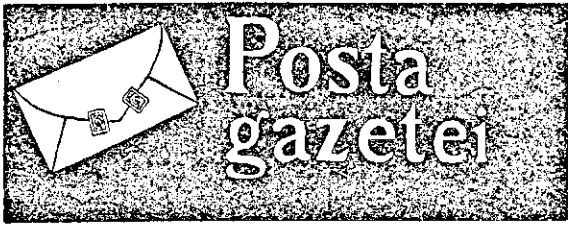
Cei mai mulți mănăcatori de pâne sunt în Danemarca. Aici un om mănâncă pe an 287 kg. pâne. În Belgia fiecare om mănâncă pe an 274 kg., în Franța 254 kg., iar în Germania 230 kg. Se crede, că nu va trece mult și francezii vor ajunge în locul întâi.

Neamul Negrilor.

Până la anul 1864, neamul negrilor era socotit ca un neam de oameni sălbatici. Erau duși prin America și folosiți ca sclavi. La 1864 s'a șters sclăvia negrilor și li-s'a dat putința să umble la școală și să învețe și ei ca alți oameni. Și deși de atunci nu sunt decât 60 ani, totuși negrii au înaintat foarte mult. Azi sunt între negrii peste 2600 ingineri, aproape 5000 medici, peste 1500 profesori, multi pictori, scriitori, muzicanți, ziaristi. Peste 20.000 negri conduc prăvălii mari și însemnate. Și când ne cugetăm că bunicii lor au fost sclavi, trebuie să recunoaștem, că neamul negrilor nu este un neam de rând, ci un neam destul de ales.

Leagănul copilului lui Mussolini.

Lui Mussolini, primul ministru al Italiei i-s'a născut un copil, pe care l-a botezat Romano. Fasciștii i-au dăruit copilului un leagăn, pe care e zăgărit cerul, marea și pământul. Leagănul e din stejar și la căpătăiele leagănului e tăiată fascia Romanilor cu scrisoarea: „Anul V.” Se spune, că copilul se simte foarte bine în acest leagăn.

Ioan Oltean, Câmpeni. — Am primit suma de 360 lei din care am trecut pe 1926 lei 140; pe 1927 lei 180, iar pe 1927 lei 40.

Oficiul parohial, Ragla. — Am primit suma de 344 lei. Abonamentul plătit până la 31 Dec. 1927.

Maria Palea I. Ioan. — Am primit 180 lei, abonamentul pe 1927.

Petru Frătean, Jimbor. — Am primit suma de 150 lei în 31 Aug. 1927 din care am trecut pe 1927 lei 120, iar 30 lei pe 1928.

Iosif Rađu, Tareea. — Am primit suma de lei 180, din cari am trecut 15 lei pe luna Dec. 1927, iar restul pe 1928.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Publicație

Subsemnatul face cunoscut, că se dă în arândă prin licitație, cu oferte închise, localul unde se găsește prăvălia „Consum” din Blaj, iar marfa ce se găsește în magazinul prăvăliei se va vinde tot prin licitație cu oferte închise.

Ofertele se vor trimite subsemnatului, până cel mai târziu la 18 Decembrie c.

Blaj, la 15 Noembrie 1927.

Dr. ZAHARIA BOILA

(123) 2-3

advocat

Moară de vânzare.

Se vinde din mână liberă o moară cu motor de benzină, 16—20 Lang-Wolf, cu două perechi de petri, în comuna mare Sâncel (600 fumuri), posta Blaj.

Doritorii să se adreseze la moară.

(410) 1-3

AVIZ.

Am onoare a aduce la cunoștință On. P. că începând cu ziua de 15 Noembrie mi-am deschis din nou

Atelierul de pantofarie

în str. REGINA MARIA (casele d. lui Șandru).

Pregătesc ghete de lux pentru Dame și Domni. Praxa îndelungată făcută în străinătate, mă pune în plăcută poziție să pot executa cele mai moderne forme de ghete.

Rugând On. P. de binevoitorul sprijin, rămân,

Blaj, 12 Nov. 1927.

cu toată stima:

VASILE CIORTEA

(411) 1-4

Nr. 198/1927 N. P.

AVIZ.

Se vinde în licitație publică și cu intervenția mea la data de 7 Decembrie 1927 orele 15 în comuna Valea Lungă la domiciliul Dlui Mihail Fleps Pitz de sub Nrul 34 o cantitate de 678 litri vin vechiu pe riscul și cheltuelile cumpărătorului întârziat pe lângă prețul de strigare de lei 16 950 socotit 25 lei per litru.

Licitanții vor depune un vadiu de 10% asupra prețului de strigare. Cantitatea de vin se va putea vinde și sub prețul de strigare.

Condițiuni de licitație se pot vedea în biroul subsemnatului.

Blaj la 30 Noembrie 1927.

Dr. George Borșan

notar public.

1-1 (412)

Citiți „UNIREA POPORULUI”

Hârtii de stat „Imprumut intern” și „Datoria publică” se caută.

Deslușire la perceptorat.

(413) 1-1

Nu uitați că aceste trei cuvinte:

Rin--Tin--Tin

sunt numele vestitului film, ce se va putea vedea Duminică după masă la ora 5 în **Sala de gimnastică.**

Duminica viitoare:

Eroul necunoscut,

dramă mondială în 8 acte, tot în **Sala de gimnastică.**

Calendarul dela Blaj pe 1928.

Cetitorii și prietini gazetei noastre să știe, că și în acest an scoatem „Calendarul dela Blaj” cel atât de iubit și de căutat în anii de până acum.

Calendarul dela Blaj, pe care îl tipărește gazeta noastră, este cunoscut astăzi în tot Ardealul. El a fost primit cu cea mai mare plăcere, atât de preoți cât și de cetitorii din popor. Toți cari l-au avut, îl așteaptă și de data acesta cu cea mai mare nerăbdare.

Vestim deci pe toți iubitorii Calendarului dela Blaj, că mult doritul lor prieten și sfătuitor se află la tipar, încă din vară, și va fi gata de drum încurând. Prin urmare, nimenea dintre cetitorii și cunoșcuții noștri, să nu aștepte, nici să nu-și cumpere alt calendar, decât pe cel dela Blaj.

Calendarul din anul acesta va fi și mai frumos și mai bogat decât cel din anul trecut. Vom avea iarăși două feluri de calendare, unul mai mare, cu șematism, pentru preoți și cărturari, și altul mai ieftin pentru popor, deopotrivă de frumoase și de interesante amândouă.

Prețurile calendarelor vor fi tot celea din anul trecut:

Calendarul popular Lei 20.

Calendarul preoțesc Lei 35.

Comandele de calendare se pot face de pe acum, cu atât mai vârtos, că și anul trecut, comandele cari au sosit mai târziu, au rămas fără calendare. Prin Noembrie toate se trecuseră. Comandele se pot face mai ușor prin Dni preoți sau cantori, cari adună banii și numele doritorilor. Calendarele le trimitem atunci pe un singur nume, cu cheltueli de postă mai puține.

După 10 calendare plătite înainte sau cu ramburs, dăm 1 Calendar popular în cinste, iar posta o plătește cumpărătorul. La 20 calendare, dăm gratuit 1 Calendar preoțesc.

ABONAȚII GAZETEI NOASTRE

capătă calendarele mai ieftin. Pentru abonați:

Un calendar popular 17 lei, luat în mână dela cancelaria gazetei.

Cine dintre abonații noștri ne trimite cu mandat postal pe înainte 19 Lei, primește calendarul acasă, cu posta plătită, fără recomandatie.

Această înlesnire se face însă numai acelor abonați, cari au plătit abonamentul la gazeta pe întreg anul 1927.